

Autor: Radim Lhoták

Hlavní starostí lidského jedince jsou jeho vztahy s ostatními lidmi. Moderní věda přinesla hned několik oborů, které mezilidské vztahy zkoumají. Můžeme jmenovat sociologii, psychologii, nebo například sexuologii. Je až zarážející pozorovat, jak žalostně mizivý účinek mají tyto nauky při utváření žádoucích vztahů mezi lidmi. Máme k sobě stále dál, stále méně rozumíme jeden druhému, jsme stále osamělejší. Nabízí se proto otázka: Je moderní vědění o člověku vůbec užitečné a pravdivé?

Člověk je nesmírně složitý a pozoruhodný celek. Jak známo, ve světě vše souvisí se vším. Je vůbec možné zkoumat člověka po částech, jak to dělají moderní vědy s použitím svých empirických vědeckých metod? Soudím, že vědění o člověku má nutně celostní charakter, a v takovém smyslu může člověka zkoumat pouze filosofie. Je na místě se domnívat, že vědní disciplíny moderní doby ztratily z očí smysluplné pojetí člověka po té, co se oddělily od filosofie. O pravém založení člověka se z nich nedozvídáme skoro nic. Moudrý a zkušený člověk nám dokáže poradit v životních situacích víc, než profesor humanitních věd.

Moudrost našich předků nepoužívala vědeckou metodu, a přesto uměla lidi účinně poučit o tom, co je pro ně dobré a co zlé. Helénské pojetí světa a člověka nahlíželo skutečnost očima pantheismu. Příroda je božská a nadřazená člověku. Člověk starověku měl propracované pojetí zákonů a přírodních sil v podobě úžasné mytologie, v níž celá plejáda bohů personifikovala každou mohutnost ovlivňující dění v přírodě i chování člověka. Normálního člověka jistě zajímají otázky vztahu mezi mužem a ženou. Pokusme se nahlédnout základní smysl tohoto vztahu očima řecké mytologie.

Apollinský a dionýský rozměr člověka

Největší vliv na lidskou duši a lidské jednání má podle starých Řeků moc dvou bohů. Jmenují se Apollón a Dionýsos. Apollón je bůh slunce a přináší světlo poznání a vědění do lidské duše. Apollinský přístup ke světu je rozumový a duchovní. Dionýsos je bůh plodnosti a veškeré obnovy v přírodě. Dionýský živel v člověku je tajemný, skrytý v nejhlubších sklonech lidské přirozenosti, je zdrojem orgiastických prožitků a extází, ve své podstatě iracionální. Každý člověk je sám za sebe přitahován dvěma protikladnými póly, apollinským a dionýským. Mezi těmito póly se zmitá a hledá střed, který nikdy nemůže být dosažen. Pod mocí Apollóna vyrůstají osvícení panovníci, uměření muži usilující o řád a spravedlnost, kteří preferují etické jednání, nepomíjívou krásu, úctu k bohům a sebekázeň. Pod mocí Dionýsa obvykle muži válčí,

holdují hýření, libují si v kultovních mystériích a stávají se z nich tyrani, či krutovládci, preferují živelnost, krásu okamžiku a srdcnost. Samozřejmě jde o krajní meze. Obvykle platí něco mezi tím.

Každý osamělý muž osciluje mezi apollinským a dionýským vlivem. Muž je ze své samojediné podstaty válečník, muž panuje, dobývá, rozumuje a zabíjí. V moderní době osamělí muži většinou zabíjejí sami sebe, a to alkoholem či jinak nezřízeným způsobem života. Tento bipolární a rozporuplný charakter nitra muže může být překonán jediným způsobem. Musí být nalezen třetí magický pól, který vytvoří silově stabilní útvar, v geometrii zvaný trojúhelník. A zde přichází na řadu nepostradatelná úloha ženy.

Síla ženské erotiky

Žena aktivuje v muži třetí mohutnost v povaze člověka, a tou je moc Eróta. Erós je bůh lásky a zosobňuje všeoživující síly spojující protikladné složky kosmu. Erós je zdrojem tvůrčí energie samotného života. Pokud Eróta někdo spojuje se sexem, hluboce se mýlí. Sex má blíže k dionýskému živlu. Erotický vliv ženy na muže má jediný cíl: Upoutat muže vlastní bytostí a tak mu dát sílu vnitřní vyváženosti. Po čem žena skutečně touží je, aby se muž do ní zamiloval, aby ji přestal vnímat jen jako zdroj rozkoše a sexuálního uspokojení, a skrze lásku k ní propadl vlivu Eróta, jinými slovy, aby zahorel k ženě hlubokým erotickým zaujetím.

Muž pod mocí Eróta, muž zamilovaný, přestává válčit a začíná tvořit. Erós představuje v jeho životě třetí orientační bod, třetí vrchol, který s předchozími dvěma vytváří stabilní a pevný útvar: Magický trojúhelník. Teprve v trojjediné moci Apollóna, Dionýsa a Eróta se z muže stává vnitřně sjednocená, cílevědomá osobnost směřující k dobru a uzavírající pevný svazek s ženou v plodném manželském soužití.

Materialistická deformace

Erós v nitru muže však neznamená, že by propadl moci své ženy a stal se jejím služebníkem. Zdravě zamilovaný muž je tvůrčí nezávisle na ní, a je jedno, zda staví dům, buduje obec, píše básně nebo vychovává děti k jejich budoucímu poslání. Žena je pouhým zprostředkovatelem Eróta vlivu na muže, i když láska muže je orientována k ní. Lépe ale říci, že jeho láska je orientována skrze ní a to do všech světových stran. Zmaterializované a vědecky zmechanizované pojetí lásky mezi mužem a ženou přivedlo současného člověka k převrácení erotické tvůrčí energie muže na obstarávání peněz, zajištění ženy a rodiny prostředky pro spotřebu. Tím se celý smysl Eróta vlivu i samotného erotična zprofanoval.

Chybnou reakcí na profanaci Eróta jako pozitivní tvůrčí síly je hédonismus. Ten bývá spojován s přivlastňováním, někdy i znásilňováním druhého pohlaví coby zdroje vlastního požitku a tělesného uspokojení. Láska je tak spotřebovávána podobně jako benzín do auta. Opačná reakce, ale o nic příznivější, je odklon od erotiky samotné, hledání duchovních kořenů lásky a nesmyslný názor, že pravá láska nehledí na fyzickou krásu a erotickou přitažlivost. V obou případech jde o vyřazení erotického pólu z magického trojúhelníku a příklon na dionýskou či apollinskou stranu v bipolárním zmatení. Hédonismus i duchovní pojetí lásky jsou dvě strany

téže mince ukované chybným pochopením podstaty člověka a životních sil, které ho ovládají. Tento omyl vyplývající z absence filosoficky podložené nauky o člověku je zdroj většiny současných kolapsů partnerských vztahů. Žena musí muže eroticky inspirovat, pokud nechce, aby ho Erós opustil a on se začal znovu zmítat mezi apollinským a dionýským živlem.